

Pogromy i pacyfikacje w gminie w Rejowiec. (Wykazy zamordowanych)

Pogrom w Woli Żulińskiej 2 lutego 1944 roku.

Dnia 2 lutego 1944 roku doszło do mordu na mieszkańcach Woli Żulińskiej . Wszystko wskazywało na to ,że dokonali to ludzie z pobliskich miejscowości. Tragedia rozegrała się od domu Michała Stadnika . Zamordowano mu syna (zięcia Tkaczuka) ,córkę i jej dziecko oraz nocującą przypadkowo w tej feralnej nocy ich sąsiadkę Majewską (młodą dziewczynę) . Razem 4 osoby . Przez przypadek uratowała się kilku miesięczna Halinka¹, której początkowo nie zauważono .Wracający mordercy usłyszeli płacz dziecka sprawdzili co się dzieje ale nie zabili jej . Zabrali płaczące niemowlę i odnieśli do brata Michała Stadnika . W sumie zabili 24 osoby. Falę mordów powstrzymał wraz ze swoim oddziałem „ Orzeł”²,

Zamordowano rodziny;

Dołgańczuk 4 osoby	Demczuk 3 osoby	Kalkuckich 5 osób	Jędruszek 2 osoby
Parasion 2 osoby	Majewskich 1 osoba	Lewczuk 3 osoby	Stadnik 1 osoba
Tkaczuk 3 osoby			

W przekonaniu miejscowej ludności , mordowano niewinnych ludzi . Pytanie pozostało bez odpowiedzi , dlaczego mordowano dzieci tak jak to uczyniono w rodzinie Dołgańczuk czy też ludzi w podeszłym wieku jak Parasionowie . O co chodziło ? o wyznawców prawosławia , a może o pospolity rabunek . Można się tylko domyślać

Czytający tą kartkę z historii Żulina i pobliskich miejscowości postawi pytanie , a co to ma wspólnego z Rejowcem ? Przecież te tragiczne wydarzenia rozgrywały się na obrzeżach lub poza granicą gminy rejowieckiej . Na pozór nie ale uważna lektura wcześniej prezentowanych tematów oraz ich analiza może wiele wyjaśnić . Moim naczelnym zadaniem jest przywoływanie faktów z jak najmniejszą ingerencją interpretacyjną . Zwracam uwagę na bliskie wręcz ściśle powiązania narodowościowo – religijne oraz rozpaczliwy bunt ludności polskiej przeciw narastającemu żywołowi ukraińskiemu , który zaczął jawnie wprowadzać czystki etniczne prowokując tym samym kontrreakcję . Linia podziałów była trudna do ustalenia . W wielu rodzinach jedni byli za Polską a inni za Ukrainą .Niewyobrażalna tragedia ludzi ginących tak z rąk jednych jak drugich . Rana wrogości dość długo po wojnie nie mogła się zagoić mimo wysiedleń i przesiedleń . Blizna pozostała . Na jak długo nie wiem .

W dniu 30 kwietnia 1944 roku Oddział Konny SS – Policji w Chełmie we współpracy z nieustalonym oddziałem Wermachtu oraz umundurowanymi i cywilnymi Ukraińcami ze szkoły SS w Trawnikach przeprowadzono akcję pacyfikacyjną . W trakcie , której w lesie nieopodal własnego domu we wsi Borowica została zastrzelona Anna Zasadnia a na pobliskich bagnach zabito Kazimiera Referdę . Podkładano ogień pod budynki mieszkalne .

Niżej przedstawiony cytat pochodzi z wojskowego Biura Badań

¹Halina Woźniak (obecne Nazwisko) – ocalona z pogromu

²„ Orzeł „ - Józef Zadura , komendant tutejszego oddziału partyzanckiego . Mieszkał w Zarzeczcu . Pracował początkowo na stacji Bzite , a następnie w Rejowcu – jako zastępca zawiadowcy stacji . Aresztowany przez Niemców za działalność konspiracyjną . W czasie nieludzkich przesłuchań zamordowany .

Naukowych MON . Kserokopie kart 186 – 187 ze Zbioru Specjalnego Biblioteki Narodowej WBBH – syg. III / 58 / 2

„ (...) W dniu 30 IV 1944 roku o godzinie 7 rano Ukraińcy umundurowani i cywilni pod dowództwem Niemców dokonali najpierw rabunku , a następnie spalili 47 gospodarstw we wsi Borowica , gm. Pawłów , pow. Chełm . Ponadto 4 osoby zabito . Wśród zabitych znajdują się 3 kobiety i mężczyzna . Aresztowano mężczyzn i 9 kobiet . W Kolonii Żulińskiej tej samej gminy zabito 5 osób i 4 raniono . Podpaleń dokonywano na podstawie listy . W czasie akcji ludność zachowywała się biernie . Nie padł ze wsi jeden strzał . Ukraińcy grozili , że to samo zrobią z Łopiennikiem , Żulinem i Bzitem . Ukraińcy ci byli ze szkoły SS w Trawnikach „

Pacyfikacja Marynina.

05.05.1944r

W dniu 5 maja 1944 roku Oddział konny SS Policji w Chełmie podłożył we wsi Marynin ogień , a następnie wypędził ludzi z domów . Wszystkich zatrzymanych spędził na posesję Andrzeja Gromka , gdzie wybrane osoby były bite i przesłuchiwane na okoliczność przynależności do partyzantki . Zatrzymano wówczas i wywieziono ciężarówkami w nieznanym kierunku 17 osób . W dniu 17 maja 1944 roku bliżej nie ustalony urząd okupanta niemieckiego przesłał rodzinom zatrzymanych informację , że wszyscy zatrzymani umarli . Z przekazów ustnych wynika , że zatrzymani mieli umrzeć tego samego dnia , o tej samej godzinie .

Ten sam opis pacyfikacji na podstawie dokumentów :

(...) „ Archiwum Państwowe w Lublinie z akt zespołu „ Oddział Konny SS-Policji w Chełmie (SS- Polizei – Reiter Abteilung III In Cholm) 1941 – 1944 „ – syg.38 , s . 195 – 197 , s. 198 – 200 . Sprawozdanie z działalności do dnia 16.05.1944r. – (...) „ Oddział uczestniczył w akcjach przy Maryninie i Borowicy na terenie Rejowca . W czasie walk w Maryninie , 17 km na płd. – zach. od Chełma doszło do starcia w czasie którego spalono wieś , w czasie walk w Borowicy , 26 km na płd.- zach. Od Chełma . Wehrmacht doprowadził do ucieczki dużej bandy ze wsi , którą banda tą zajęła dzień wcześniej „ . Meldunek sytuacyjny z dnia 26 maja 1944r. oraz cytat „ Na terenie Rejowca , gdzie stacjonuje teraz Wehrmacht , w licznych wsiach zauważono wiele band . Akcje przeprowadzone w tym obszarze wykazały , że część wsi szykuje się do działań obronnych . min. Znalaziono bunkry podziemne . W czasie strzelaniny całkowicie spaliła się wieś Marynin . Z prawie wszystkich domów dało się słyszeć detonację znacznej ilości amunicji i granatów ręcznych „ [...] w kolejnych dniach szwadron przeprowadził jedynie akcje zwiadowcze . w czasie akcji w dniu 5.5.1944 szwadron znajdował się na terenie Rejowca . We wsi Marynin doszło do wymiany ognia , wieś została w całości spalona . zastrzelono 3 bandytów , 18 wzięto do niewoli , zdobyto 2 karabiny , 1 pistolet , 8 granatów ręcznych , 300 sztuk amunicji (...) Młwdunek sytuacyjny Oddział policji III wpł. 26 maja 1944 za okres od 26.4 – 25.5.1944r „ .

Opis pacyfikacji Hruszowa i Marynina z notatek komendanta Rejonu V ppor „ Rębacza „

(...) Z 4 na 5 maja 1944 roku „ Wąchal „ ze swoim plutonem w porozumieniu z plutonem „ Darwina „ zorganizowali akcję odwetową na szkolących się w Trawnikach ukraińskich mieszkańcach Bezku . Ukraińcy SS- mani słynęli ze szczególnego okrucieństwa wobec bezbronnej ludności polskiej zamieszkałej w gminie Pawłów i Rejowiec . Po ostrej , z zaskoczenia , walce wypędzono ich z miejsc zakwaterowania , znaczną część unieszkodliwiono . Po akcji w Bezku przybyli nad ranem do Marynina partyzanci AK z plutonu „ Wąchala „ . Rozłożyli się na kwaterze przy lesie „ Marynin „ . Wczesnym rankiem 5 maja przypadkowo zauważono zbliżające się do wsi samochody wyładowane

wojskiem niemieckim . Zaskoczenie było tak duże , że nie zdążono na czas ostrzec mieszkańców o niebezpieczeństwie . Tylko nielicznym udało się ukryć . Zaskoczeni partyzanci nic nie mogli zrobić , Udało im się bez strat i strzałów odskoczyć w głąb lasu . III-ci Dywizjon Konny SS- Policji z Chełma , wzmocniony Selbsttutzem ukraińskim otoczył wsie Hruszów , Marynin i Czechów Kąt . Aresztowanych bito i torturowano na miejscu . Po wstępnej selekcji , wywożono do Chełma . Część osadzono w obozie przejściowym w Trawnikach . Udało się uciec Czajce Feliksowi . Wieś Marynin została spalona,, .

Rozstrzelani w dniu **18 maja 1944r** (?) w Kumowej Dolinie po pacyfikacji wsi Marynin

Andrzejak Czesław	- 17 lat	
Budzyński Albin	- 16	(17 czerwca 1944r w Chełmie)
Burszczan Czesław	- 18	
Burszczan Edward	- 20	w 1945r
Bzówka Jan	- 22	
Gałań Katarzyna	- 22	
Gromek Andrzej	- 61	
Korchut Leon	- 40	
Kowalczyk Jan	- 38	
Miszczuk Stanisław	- 19	
Sadowski Czesław	- 20	w 1945r
Suprewicz Jan	- 49	
Suprewicz Antoni	- 21	
Suprewicz Kazimierz	- 15	
Szuryga Leon	- 39	
Szuryga Stefan	- 24	
Szopa Jan	- 33	
Szopa Leokadia	- 28	
Szopa Jan	- 43	
Szczołko Jan	- 49	
Szczołko Bolesław	- 19	
Szczepański Tadeusz	- 19	17.05.1944r (na liście Morawinek poz. 9)
Toroz Władysław	- 43	
Tracichleb Bronisław	- 32	
Taczała Jan	- 27	
Rybczyński Teofil	- 38	
Rybczyński Jan	- 37	
Wołachowicz Franciszek	- 43	(na liście Morawinek poz. 12)
Wójcik Mieczysław	- 20	(na liście Morawinek poz. 10)

Marynin : zginęło 17 mężczyzn i 2 kobiety , spalono 36 budynków , uprowadzono około 50 sztuk bydła .

Podczas pacyfikacji wsi Marynin aresztowano 5 V 1944 wielu mieszkańców tej wsi. Kilkadziesiąt osób przewieziono do Chełma i tu osadzono w areszcie. Około 80 osób wywieziono do Borku i tam zamordowano. Ustalono następujące nazwiska: Czesław Andrzejczak (Andrzejak), l.19, Bruska (imienia brak), l.19, Albin Budzyński, l. 16, Katarzyna Gołań, l.20, Kazimierz Gepner, l. 53, Andrzej Gromek, l. 53, Leon Koruchut, l. 30, Antoni (Stanisław) Miszczyk, l. 20, Jan Szczołko, l. 39, Jan Szopa, l. 43, Leokadia

Szopa, l. 20, Antoni Szuper, l. 20, Jan Szuper, l. 46, Szuper (imienia brak) l. 17, Leon Szurga, l. 30, Jan Taczała (Taczula), l. 25, Władysław Toroz (Torcz), l. 46, Bronisław Tracichleb, l. 30, (...) Połowa 1944.

Pacyfikacja Hruszowa

29.06.1944r

Szopa Bolesław 31 lat	Szopa Piotr 25	Szopa Stanisław 21
Sochaczewski Waclaw 30	Komam Tadeusz 25	Kosierb Andrzej 35
Lipiński Stanisław 40	Rostecki Kazimierz 24	Rostecki Stefan 36
Pyc Marian 26		

Sprawozdanie z dnia 2 grudnia 1944r. (Marynin)

Budzyński Albin zamordowany dn. 17 czerwca 1944 r. w Chełmie
Szyper Antoni „
Szyper Kazimierz „
Tarko Władysław poległ w dn. 24 lipca 1944 r. w Hruszowie

Był to odwet (...) „ Za działalność partyzantów , którzy kilka razy wysadzali pociągi z amunicją i z wojskiem jadącym na wschód , gestapo z żandarmerią wymordowali prawie wszystkich mężczyzn wsi Marynin i część Hruszowa , a wieś Marynin kompletnie spalili po uprzednim zrabowaniu „³

Pogrom mieszkańców wsi : Borowica , Żulin i okolic .

9 – 29 czerwca 1944 roku

(...) „ stałe donosy Ukraińców zamieszkałych w Żulinie , Woli Żulińskiej , Czechowym Kącie dość dokładnie informowały Gestapo w Chełmie o działalności konspiracyjnej miejscowej ludności polskiej , policja była bezradna na częste i udane akcje dywersyjne . W związku z powyższym władze policji i żandarmerii niemieckiej skierowały rzekomo na odpoczynek z frontu z pod Smoleńska dywizję pancerną „ Wiking „ , która rozlokowała się w pobliskich wioskach aż za Wieprz do Łopiennika . Komendant Rejonowy „ Rębacz „ , po raz drugi przez gońców wydał kategoryczny rozkaz do dowódców plutonów : „ Orła „ z Żulina , „ Konara „ z Borowicy , „ Wąchala „ z Marynina i „ Śmiałego „ z Kolonii Krasne , aby natychmiast ze swoimi ludźmi opuścili macierzyste tereny , chwilowo zakonspirowali się ukrywając broń a następnie młodzież . Usłuchali wszyscy na czele z „ Orłem „ . Wojsko wypoczywające zachowywało się przyjaźnie do mieszkańców , zainteresowani dziewczynkami a szczególnie kupnem masła , jajek , i innymi artykułami spożywczymi . Ukraińcy zorientowali się , że nie tylko młodzież ale wszyscy konspiratorzy opuścili rodzinne wsie a szczególnie mieszkańcy Żulina , więc Ukrainki zaczęły rozgłaszać , że to Wermacht na odpoczynku i nikogo nie legitymują , namawiali do powrotu do domu – nieraz swoich narzeczonych . Usłuchali , powrócili nie bacząc na wydany zakaz przebywania w tym terenie na czele z d-cą plutonu Zadurą Józefem „ Orłem „ i Rudnikiem Antonim jego zastępcą . Na razie panował spokój , wszyscy czuli się bezpiecznie . 4 VI 1944 roku grupa „ Miniasa „ - Prusa Czesława upozorowała napad na policjanta granatowego posterunku w Pawłowie niejakiego Stakowskiego Stanisława , który współpracował z konspiratorami z Pawłowa , Zaparkania . W związku z bliskością frontu za Bugiem nikogo nie dziwiło częste przemarsze wojsk niemieckich , które zmieniały się na odpoczynek kwaterując po wsiach szczególnie w

³Cytat pochodzi z Ankiety – dotycząca przebiegu działań wojennych oraz okupacji niemieckiej . Zarząd Gminy Rejowiec . Rejowiec dn. 12.09.1946r. W podpisie – Wójt gminy Krawczyk Jan

okolicy Borowicy i Żulina .

9 czerwca 1944 roku niespodziewanie ta spokojna dywizja pancerna „ Wiking „ otoczyła pobliskie wsie jak : Żulin , Czechów Kąt , Wola Żulińska , Zagrodę , Borowicę i pobliskie kolonie a nawet za rzeką Wieprzem - Łopiennik . Zaczęły się masowe aresztowania , prym wiedli gestapowcy i ukraińscy agenci z Chełma . Niektórzy mieszkańcy zorzytowali się co się dzieje , zdążyli do swoich kryjówek i uratowali swoje życie ale ponad 140 osób tylko z okolic Żulina podzieliło straszny los żegnając te strony na zawsze . Zaraz po aresztowaniu gestapo we wsi w stodołach przystąpiło do stosowania tortur , wymuszając zdanie broni i ujawnienia konspiracji , na oczach rodzin bestialsko znęcano się paraliżując strachem wszystkich mieszkańców . Aresztowania i śledztwo trwało do 29 czerwca t.r. wywożąc partiami skazanych do Chełma , następnie rozstrzeliwani w Kumowej Dolinie , w Borku , czy na peryferiach przy drodze do wsi Leńniczówka , względnie w pobliskich lasach . Ze strachu ludzie zobojętnieli modląc się o powrót najbliższych , nie pluton a kompania żołnierzy AK z Żulina przestała istnieć z jej dowództwem . Nie było mowy o podjęciu odbicia ani przeciwdziałanie a przyczynili się rodzimi nacjonałści ukraińscy , sąsiedzi i nie raz powiązani więzami rodzinnymi .

Wykaz aresztowanych a następnie zamordowanych przez Niemców mieszkańców Borowicy , Żulina i okolic , po śledztwie trwającym od 9 – 29 czerwca 1944 roku

Borowica

Badach Stanisław	Badak Kazimierz	Ks. Bojko Antoni
Czaus Franciszek	Caus Stanisław	Dąbrowski Grzegorz
Dudkowski Tomasz	Frańczak Kazimierz	Głazewski Leon
Chodorowski Stanisław	Hymol Bolesław	Kuchta Jan
Kapica Ludwik	Mąka Franciszek	Mąka Jan
Michałowski Jan	Pasieczny Mateusz	Pasieczny Stanisław
Patyra Franciszek	Pawko Stanisław	Pukas Stanisław
Podkański Bolesław	Rudnik Ignacy	Rudnik Jan
Rudnik Ludwik	Rudnik Stanisław	Rudnik Władysław
Siemko Konrad	Skrajnowski Józef	Susko Józef
Sołtysiak Władysław	Szambelan Bolesław	Świetlicki Karol
Wdowicz Ludwik	Woźniak Bolesław	Wolak Jan
Zasadna Anna	Zawadzka Julia	Markowski Adam
Referda Józef	Głowacki Stanisław z Zaparkania (zaginął bez wieści w czasie masowych aresztowań)	

Czechów Kąt

Bartnik Bolesław	Dobosz Stanisław	FedorukPaweł
Góra Jan	Gradowski Jan	Haruk Jan
Jędruszak Stanisław	Kapeluszny Józef	Kuźnicki Stanisław
Maliński Michał	Michalowski Andrzej	Nróg Edward - dowódca drużyny
Podgórnjak Edward	Podgórnjak Klemens	Wdowicz Aleksander
Wdowicz Antoni	Wdowicz Bronisław	

Łopiennik

Wasiluk Marek

Podlejba

Górny Waclaw
Krzysiak Aleksander
Policha Anatol
Woloszyn Piotr

Górny Jan
Świrszcz Józef
Terech Bronisław

Jakubiak Zygmunt
Świrszcz Jan
Woloszyn Józef

Wola Żulińska

Chomik Antoni
Chomik Leon
Jarzębski Feliks
Jędryszak Michał
Kapeluszny Stanisław
Luszawski Bolesław
Mazurek Jan
Pisarski Leon
Rybczyński Franciszek
Szadziuk Władysław
Tyrka Stanisław
Żelichowski⁴ Franciszek

Chomik Jan
Chomik Stanisław
Jarzębski Józef
Kałkucki Józef
Krawczyński Sieroża
Łydka Tadeusz - dowódca drużyny
Mirczuk Jan
Pyc Stanisław
Sadlak Antoni
Szuran Czesław
Woźniak Bolesław

Chomik Kazimierz
Domaciuk Tadeusz
Jarzębski Kazimierz
Kapeluszny Jan
Lewczuk Stanisław
Mazurek Franciszek
Pawlas Henryk
Rudnik Feliks
Szadziuk Eugeniusz
Szajner Jan
Żelechowski Józef

Zagrody

Janiszewski Bolesław
Soczyński Władysław

Korneluk Stefan

Osoba Józef

Zarzecze

Drozd Tadeusz
Kozioł Stanisław

Kozioł Jan
Zadura Bolesław

Kozioł Józef
Zadura Jan - dowódca drużyny

Żulin

Zadura Józef - dowódca plutonu
Adamczuk Bolesław
Banaszuk Władysław
Farian Stanisław
Hołówkowski Karol
Kapeluszny Bronisław
Klimiuk Władysław
Lewczuk Paweł
Marczuk Kazimierz
Malinowski Michał
Policha Antoni
Pukas Szczepan
Rudnik Jan
Sobczak Aleksander
Szuran Stanisław
Wójciuk Protazy

Zadura Stanisław
Adamczuk Józef
Czaus Franciszek
Golec Antoni
Hymol Paweł
Klaszewski Franciszek
Krzysiuk Jan
Luszawski Jan
Marczuk Władysław
Ornatowski Feliks
Pudło Jan

Zajac Czesław
Badach Stanisław
Falenta Franciszek
Helwich Teodor
Kapeluszny Aleksander
Klimiuk Antoni
Krzysiuk Józef
Marczuk Feliks
Marcyniuk Bolesław
Parada Tadeusz
Pukas Piotr

Rudnik Antoni- zastępca dowódcy plutonu
Rudnik Bolesław
Rudnik Leon
Szuran Bolesław
Wasiluk Mikołaj
Zajac Bolesław

Rodzina Klimiuków 3 osoby

Rodzina Zielińskich 2 osoby

⁴ Sprostowanie błędnej informacji i poprawieniu nazwiska na **Żelechowski**. Nie był aresztowany przez gestapo. Ukrywał się w lesie. Walczył w partyzantce. Przeżył wojnę. Na podstawie danych od rodziny.

Brak dokładnych danych o miejscu zamieszkania (różne były wskazania)

Cieplowski Jan
Karpiuk Antoni
Lewczuk Aleksander
Naróg Stanisław
Rudnik Stanisław
Stankiewicz Władysław

Iżycki Wincenty
Karpiński
Lewczuk Leon
Podgórnjak Stanisław
Rudnik Tadeusz
Szarun Bolesław

Jędruszek Edward
Kremer⁵ Zygmunt
Lreśniewicz Aleksander
Pukas Stefan
Sabko Aleksander

Tylko Szyper dnia 29 czerwca 1944 roku zbiegł z transportu skacząc z samochodu Ryzykował życiem. Ukrywał się w miejscowości Dziadówka koło Czechowego Kąta .Po tragicznych wydarzeniach pacyfikacyjnych dywizja pancerna wyjechała . W dalszym ciągu gestapo i policja kryminalna w asyście policji ukraińskiej , wpadali ,do wiosek aresztując kogo się da . Była to zemsta chełmskiego gestapo na czele ze słynnym katem Raschendorferem ...

Przy redagowaniu list, wydatnej pomocy udzielili :

*Władysław Taczała z Marynina
Stanisław Banaszuk z Żulina
Ryszard Lewczuk z Żulina*

⁵ Błąd w pisowni nazwiska, powinno być **Kramer** zamieszkały Wincentów. Uwagę zgłosił członek rodziny Mirosław Kramer.